

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Psühholoogia instituut

Johanna Kai Kaasik

Populaarse õppija iseloomustus Eesti abiturientide ja üliõpilaste seas

Uurimistöö

Juhendaja: Anni Tamm, PhD

Läbiv pealkiri: Populaarse õppija iseloomustus

Tartu 2022

Populaarse õppija iseloomustus Eesti abiturientide ja üliõpilaste seas

Kokkuvõte

Uurimuse eesmärk oli teada saada, millised omadused iseloomustavad populaarset õppijat Eesti abiturientide ja üliõpilaste hinnangul ning selgitada välja erinevused lähtuvalt populaarse õppija soost ja vanusest. Lisaks uurisin, kuidas oluliseks peetakse populaarseks olemist. Uuringus osales kokku 117 õppijat, kellest 44 olid abiturientid ning 73 üliõpilased. Palusin abiturientidel ja üliõpilastel vabas vormis kirjeldada populaarset õppijat ning hinnata, kuidas etteantud omadused aitavad populaarsust saavutada. Uuringu tulemustest selgus, et populaarset meessoost õppijat kirjeldati sagedamini humoorikana kui populaarset naissoost õppijat. Võrreldes üliõpilastega kirjeldasid abiturientid populaarset õppijat sagedamini välimuse, huumorimeele, prosotsiaalse käitumise omadustega ning vähem kooli/ülikoolilinnaku rühmades osavõttuga, sh ürituste korraldamisega. Abiturientid hindasid populaarsuse staatust olulisemaks kui üliõpilased. Lisaks selgus, et abiturientid ja üliõpilased hindasid kõige tõhusamaks populaarsuse saavutamise viisiks avatud ja aktiivset suhtlemist teistega.

Märksõnad: populaarsus, sotsiaalne staatus, õpilane, üliõpilane

Characterization of a popular student among Estonian high school graduates and university students

Abstract

The research aimed to determine which characteristics characterize a popular student according to Estonian high school graduates and university students and find out the differences based on the gender and age of the popular student. Also, I researched the importance of being popular. 44 school graduates and 73 university students were asked to describe a popular student, rate how much given characteristics help to achieve popularity and the importance of being popular. A popular male student was more often described as humorous than a popular female student. A popular high school graduate was more often described with the characteristics of appearance, sense of humor, and prosocial behavior than a popular university student. A popular university student was more often described as being involved in campus groups than a popular high school graduate. High school graduates rated being popular more important than university students. Both student groups rated open and active communication with others as the greatest way to gain popularity.

Keywords: popularity, social status, student, university student

Populaarsuse uurimine on osa psühholoogia uuringute valdkonnast, mis keskendub lapsepõlves ja noorukieas loodud inimestevahelistele suhetele (Fernández-Zabala jt, 2020). Populaarsuse teemalised uuringud annavad ülevaate noorte psühhosotsiaalse keskkonna ning sotsiaalse toetuse esinemise kohta (Fernández-Zabala jt, 2020). Nimelt Fernández-Zabala jt (2020) uuring on tõendanud, et sotsiaalne toetus sõltub eakaaslaste aktsepteerimisest või tagasilükkamisest, mis on populaarsuse komponent, ning sellel on omakorda mõju enesekontseptsioonile. Blaskova ja McLellan'i (2018) uuringust tuleb välja, et eakaaslastega suhted ja klassi dünaamika on kõige olulisemad tegurid, mis mõjutavad noorukite psühholoogilist heaolu koolis. Autorid järeldasid, et suhted eakaaslastega võivad parandada noorukite enesetunnet või tekitada ebasoodsaid emotsioone, mis seejärel mõjutavad nende motivatsiooni ja sooritust koolis. Ka ülikoolis mängivad suhted olulist rolli, kuna on täheldatud, et nendel esmakursuslastel, kellel on ülikoolis tekkinud sõpru, püsivad suurema tõenäosusega teise kursuseni (Goguen jt, 2010). Selgitades välja, millised omadused on seotud populaarsusega, on võimalik toetada noori, kellel on probleeme juhinduda eakaaslaste grupidünaamikas (Lansu jt, 2023).

Paraku on varasemalt keskendunud peamiselt õpilastele ning vähe on teada noorte täiskasvanute, kes on lõpetanud keskkooli, sotsiaalse staatuse kohta (Lansu & Cillessen, 2012). Seetõttu uurin siinses töös, millised omadused iseloomustavad populaarset õppijat abiturientide ja üliõpilaste seas ning, millised erinevused nende kahe vanusegrupi vahel esinevad. Lisaks selgitan välja erinevused populaarse nais- ja meessoost õppija omadustes.

Populaarsuse definitsioon

Populaarsuse kirjeldamiseks ei eristu ühtset definitsiooni, vaid esinevad erinevaid selgitused. Steinberg (1989) kirjeldab, et populaarsus viitab sellele, kui väga on indiviid teiste poolt sümpatiseeritud. Lansu ja Cillessen (2012) kirjeldavad populaarsust kui eakaaslaste rühmas nähtavuse, prestiiži või mõju mõõtu, mis tuleneb tavaliselt kõige populaarsemate ja kõige vähem populaarsemate kaaslaste seast. Populaarsust võib defineerida kui korda, milles lapsed ja noorukid liigitatakse rühmadesse, võttes arvesse hierarhilisi kriteeriumeid (Bukowski, 2011, viidatud Fernández-Zabala jt, 2020 kaudu). Selle definitsiooni puhul hõlmab populaarsus kahte dimensiooni, mis erinevad teineteisest, aga on omavahel seotud - sotsiomeetiline populaarsus ehk sotsiaalne eelistus ja tajutav populaarsus (Ferguson & Ryan, 2019; van den Berg jt, 2020, viidatud Fernández-Zabala jt, 2020 kaudu). Sotsiomeetiline populaarsus viitab tundele, et ollakse armastatud ja aktsepteeritud eakaaslaste poolt. Seega

sotsiomeetriliselt populaarsed lapsed on koostöövalmid, andestatavad, peavad lubadusest kinni ning ei kaldu olema kurjad ega vihased (De Bruyn & Van Den Boom, 2005). Tajutav populaarsus viitab mõjuvõimule ja domineerimisele eakaaslaste seas (Ferguson & Ryan, 2019; van den Berg jt, 2020, viidatud Fernández-Zabala jt, 2020 kaudu). Jones'i jt (2022) meelest viitab tajutav populaarsus sellele, kui tuntud on indiviid või eakaaslaste rühm oma sotsiaalses võrgustikus, ning sotsiaalne eelistus viitab sellele, kui väga isik oma kaaslastele meeldib. Peale teadlaste kirjelduste on Bruyn ja Cillessen (2006) kaasanud Hollandi 13- ja 14- aastaseid noorukeid populaarsuse kirjeldamisel. Noorukid käsitlesid populaarsust enda eakaaslaste seas kahe tüübina, populistlik populaarsus ja prosotsiaal-populaarsus, mis erinevad akadeemilise ja sotsiaalse käitumise poolest. Selles uuringus selgus, et populistlikke noorukeid peeti suhteliselt agressiivseteks, eputavateks, vulgaarseteks, kiusajateks, üleolevateks, valjuhääleteks ja akadeemiliselt vähe tegutsevateks. Neid peeti sagedamini juhtideks, mõjukateks ja ülbeteks kui prosotsiaal-populaarseid noorukeid. Prosotsiaal-populaarseid noorukeid peeti aga abivalmiks, akadeemiliselt tegusatena ja omavad soovi luua emotsionaalseid sidemeid teistega. Vaatamata nende vastandlikule käitumistele, peeti mõlemat tüüpi liikmeid atraktiivseteks, moodsateks ning palju sõpru omavat (Bruyn & Cillessen, 2006).

Populaarse nooruki omadused

Steinbergi (1989) on seisukohal, et noorte peamine populaarsuse määraja noorukieas on tema sotsiaalsed oskused. Tema sõnul usuvad paljud psühholoogid, et tõrjutud ja tähelepanuta jäetud noortel puuduvad sotsiaalsed oskused, mis on vajalikud populaarsuse saavutamiseks eakaaslaste seas. Seega, populaarsed noorukid käituvad oma eakaaslaste silmis sobivalt, oskavad mõista ja rahuldada teiste vajadusi ning on enesekindlad ilma edevuseta (Steinbergi, 1989). Küll aga, pole sotsiaalsed oskused ainuke määraja populaarsuse puhul. Borch'i jt (2011) uuringu tulemused näitavad, et atraktiivsus on oluline populaarsuse ennustaja. Parem väljanägemine võimaldab olla rohkem sotsiaalselt nähtav ning sellega on tagatud kindel sotsiaalne positsioon, mida ei saa kaotada agressiivse käitumise tagajärjel (Borch jt, 2011). Peale atraktiivsuse on uuritud ka agressiivsuse ja populaarsuse vahelist seost. Eelkõige on agressiivsus seotud populaarsuse saavutamise ja säilitamisega, mille jaoks mõned noorukid kasutavad agressiooni teatud olukordades või teatud inimeste vastu (Cillessen jt, 2005). See asjaolu kajastub ka ühes keskkooli õpilastele suunatud longituuduuringus, kus hüpotees sai kinnitust - populaarne olemine ja selle teadmine on

seotud avaliku agressiooni suurema kasvuga (Mayeux & Cillessen, 2008). Kui nooruk on saavutanud populaarse positsiooni enda eakaaslaste seas ning ta on sellest teadlik, siis ta ka suurema tõenäosusega töötab selle säilitamise nimel, kui see populaarne nooruk, kes pole teadlik enda positsioonist (Mayeux & Cillessen, 2008).

Populaarsus ja riskikäitumine

Üks eraldi uurimissuund populaarsuse teemal on tajutava populaarsuse seos riskikäitumisega. Erinevalt sotsiomeetrisest populaarsusest on tajutava populaarsuse puhul täheldatud selle seost riskikäitumisega (Mayeux jt, 2008). Populaarsuse ja riskikäitumise vahelist seost ilmestab Phua (2011) longituuduuringu tulemus – üliõpilase populaarne staatus ennustas nii suitsetamist kui ka alkoholi tarvitamist ülikoolis. Järelikult, mida populaarsem on liige korporatsioonis, seda tõenäolisemalt ta suitsetas ja tarbis alkoholi. Tihti seostatakse läheduse tegurit suitsetamise ja alkoholi tarvitamisega ning seega, need üliõpilased, kes tahavad sobituda sotsiaalsesse gruppi on mõjutatud neid proovima ning tarbima (Phua, 2011). Sarnane nähtus on ilmnenud ka keskkooli õpilaste seas. Nimelt, on leitud, et keskkooli alguses populaarse staatuse omamine ennustab alkoholi tarbimise ja seksuaalelu aktiivsuse suurenemist järgnevateks keskkooli aastateks ning seda nii poiste kui ka tüdrukute puhul (Mayeux jt, 2008; Sandstrom & Cillessen, 2010). Selle asjaolu põhjuseks võib olla see, et keskkooli minnes toimub populaarsuse saavutamiseks pidev võitlus klassikaaslaste vahel, kuna moodustub uus grupp õpilasi, kus kõigil on erinev taust (Mayeux jt, 2008). Kui lõpuks on õpilane saavutanud populaarse staatuse, on ta tõenäoliselt motiveeritud käituma vastavalt nii, et seda staatust säilitada, mille üheks viisiks on kinnitada enda küpsust nii-öelda täiskasvanuliku käitumisega, seda näiteks olles seksuaalselt aktiivne ning alkoholi tarbides. See kujutab endast riskikäitumist, kuna noortel on selliste tegevustega oht kogeda vaimse ja füüsilise tervise seotud mitmesuguseid negatiivseid tagajärgi. Näiteks, eaturvalise seksuaalkäitumise teel on võimalus saada suguhaigust või soovimatut rasedust ning ainete kuritarvitamise tõttu on võimalik tekkida sõltuvushäire (Mayeux jt, 2008). Selline riskikäitumine ei piirdu ainult keskkooli eksperimenteerimise faasiga, vaid nendel populaarsetel õpilastel võib olla ka pärast keskkooli lõpetamist kalduvus riskikäitumiseks (Sandstrom & Cillessen, 2010). Seega, peale eelmainitud omadusi, võib üheks populaarsuse omaduseks olla ka riskikäitumine.

Populaarse nais- ja meessoost õppija omadused

Sugu võib mängida olulist rolli selles, milline käitumine toob kaasa populaarsust (Lansu jt, 2023). Populaarsuse teemalised uuringud ulatuvad eelmisesse sajandisse, kui Crockett jt (1984, viidatud Hoffman jt, 1988, lk 363 kaudu) korraldasid kohortuuringu, et teada saada, millised omadused on seotud populaarsusega 6.-8. klassi õpilaste seas. Leiti, et kõikide klasside poiste seas olid populaarsuse näitajad sportlikud saavutused ja ka välimus. Uuemad uuringud noorte täiskasvanutega on näidanud, et populaarset meessoost eakaaslast seostati selliste omadustega nagu jõud, andekus ja meeldivus (Lansu jt, 2023). Populaarse keskkoolipoisi kirjeldused olid tugevalt seotud sportlike võimete, füüsilise välimuse ja eakaaslaste suhtlemisega (O'Mealey & Mayeux, 2022). Tema kirjeldamisel tulid esile sellised omadused nagu atraktiivsus (13,2%), ihaldusväärsete asjade omamine (7,5%), seltskondlikkus (7%) ja hea huumorimeel (6%) (O'Mealey & Mayeux, 2022). Populaarseid meesüliõpilased kirjeldati nende seltskondlikkuse (15,7%), prosotsiaalse käitumise (9,9%), ülikooli rühmades osalemise (11,5%) ja atraktiivsuse (8,8%) järgi (O'Mealey ja Mayeux, 2022). Meesüliõpilased uskusid, et õigete sõprade valimine ja elus edukas olemine on vahendid populaarsuse saavutamiseks (Lansu jt, 2023). Populaarsed poisid võivad olla verbaalselt ja füüsiliselt agressiivsed selleks, et kontrollida oma positsiooni eakaaslaste hierarhias (Mayeux & Cillessen, 2008; Vaillancourt ja Hymel, 2006).

6.-8. klassi tüdrukute puhul oli kõige olulisemad populaarsuse näitajad välimus ja iseloom (Crockett jt, 1984, viidatud Hoffman jt, 1988, lk 363 kaudu). Noored täiskasvanud on hinnanud, et populaarset naissoost eakaaslast iseloomustavad sellised omadused nagu sümpaatsus ja atraktiivsus (Lansu jt, 2023). Populaarset keskkoolitüdrukut seostati selliste omadustega nagu atraktiivsus (15%), kõrge sotsiaal-majanduslik staatus (7,3%), kallite ja ihaldusväärsete asjade omamine (8,2%) ning avatud ja sotsiaalne olemine (8,3%) (O'Mealey & Mayeux, 2022). Erinevalt populaarsest keskkoolipoisist, populaarset keskkoolitüdrukut ei seostatud kordagi sportlike võimeid omavat, vaid pigem keskkooli gruppides ja tegevustes aktiivse osavõtuga, nagu näiteks ergutustüdrukuks ja õpilasesinduses olemine (O'Mealey & Mayeux, 2022). Need tegevused annavad teismelisele tüdrukutele võimaluse näidata enda juhtimist, laiendada oma sotsiaalseid võrgustikke ja saavutada sellist sotsiaalset nähtavust, mida võimaldab spordiga tegelemine poistel (O'Mealey & Mayeux, 2022). Populaarseid naisüliõpilasi kirjeldati väga sageli nende seltskondlikkuse ja kaaslastega suhtlemise kõrge sageduse (15,7%), samuti nende atraktiivsuse (11,4%), prosotsiaalse käitumise (12,6%) ja ülikooli rühmades osalemise poolest (13,1%) (O'Mealey & Mayeux, 2022). Kusjuures

naisüliõpilased kirjeldasid populaarset naissoost eakaaslast prosotsiaalsematena kui populaarset meessoost eakaaslast, mis võib tuleneda aastatepikkusest sotsialiseerumise survest tüdrukutele ja naistele, et keskenduda interpersonaalsetele suhetele ja lahkusele (O'Mealey & Mayeux, 2022). Naisüliõpilaste seas esines rohkem sellised vahendid populaarsuse saavutamiseks nagu hoolivuse väljendamine teistele, hea väljanägemine ning avatud ja ekstravertne olemine (Lansu jt, 2023). Populaarsed tüdrukud võivad oma positsiooni kontrollimiseks eakaaslaste hierarhias kasutada suhetele suunatud agressiivsust (Mayeux & Cillessen, 2008; Vaillancourt & Hymel, 2006).

Lugedes uuringute tulemusi seostan, et populaarsuse omadused on seotud traditsiooniliste soorollide omadustega, kus poistelt ja meestelt hinnatakse saavutuste omamist ja mõjukat staatust ning see-vastu tüdrukutelt ja naistelt hinnatakse atraktiivset välimust.

Populaarse abituriendi ja üliõpilase omadused

Üleminekul noorukieast varajasse täiskasvanuikka kaasnevad muutused sotsiaalökoloogias, mis mõjutavad eakaaslaste seas populaarsuse omadusi (O'Mealey & Mayeux, 2022). Paraku käsitlevad vaid üksikud uuringud vanuselisi erinevusi, kuna täiskasvanuid on vähem uuritud kui keskkooli ja nooremaid õpilasi. Üheksandas klassis, 14-15 aastaste seas, on eakaaslaste atraktiivsus suurem populaarsuse määraja kui õppeedukus (Boyatzis jt, 1998). Seega, sõltumata õppeedukusest, kui eakaaslase atraktiivsus oli hinnatud kõrgeks, oli tema populaarsus kõrge ning, kui atraktiivsus oli hinnatud madalaks, oli ka tema populaarsus madal (Boyatzis jt, 1998). Boyatzise jt (1998) uuringutulemused näitavad, et keskkooliaastate alguses on teismelised eriti huvitatud oma eakaaslaste välimusest, mitte nende akadeemilistest omadustest. Välimuse olulisust on täheldatud ka Slovakkia 15-aastaste noorukite uuringus, kus selgus, et füüsilise välimuse üle nalja tegemine isoleerib õpilast teistest ning kahjustab tema toimimist klassis (Blaskova & McLellan, 2018). Kusjuures on leitud, et atraktiivsus on positiivses korrelatsioonis nii sotsiomeetrilise populaarsusega kui ka tajutava populaarsusega (Borch jt, 2011). Lansu jt (2023) uuring tõendab, et keskkoolis populaarse õpilase kirjeldamisel mainiti kõige rohkem atraktiivsust ja sobitumist, millele järgnes jõulisus ja antisotsiaalne käitumine. Ülikoolis seostati populaarsusega oluliselt vähem võimu, atraktiivsust, sobitumist ja antisotsiaalset käitumist ning oluliselt rohkem sümpaatsust ja andekust (Lansu jt, 2023). See-eest Lansu ja Cillessen'i (2011) uuringutulemused näitavad, et just atraktiivsus ning sobitavus, aga ka lugupeetud ja juhtiv olek, on need omadused, mida omab populaarne üliõpilane. O'Mealey'i ja Mayeux'i (2022) uuringutulemused näitavad, et

populaarseid keskkooliõpilasi kirjeldati sagedamini agressiivset käitumist omavat kui populaarsed üliõpilased. Autorite sõnul viitab see erinevus muutusele väärtushinnangutes kui ka vanemas eas prosotsiaalse käitumise eelistamist enda sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks. Samas ei välista autorid, et ka üliõpilaste seas esineb agressiivset käitumist, kuid seda harvem ja vähem suunatult ning kahjustavalt teiste suhtes. Autorid rõhutavad ka seda, et ülikooli sotsiaalne keskkond pärssib agressiivset käitumist, nii et ka ülikooli tulnud agressiivsed üliõpilased vähendavad enda agressiivset käitumist, kuna see pole enam tõhus vahend staatuse säilitamiseks enda kaaslaste seas (O’Mealey & Mayeux, 2022).

Uurimistöö eesmärk ja hüpoteesid

Uurimuse eesmärk on teada saada, millised omadused iseloomustavad populaarset õppijat keskkoolis ning ülikoolis Eesti abiturientide ja üliõpilaste hinnangul ning selgitada välja erinevused lähtuvalt populaarse õppija vanusest ja soost. Selle täitmiseks palun abiturientidel ja üliõpilastel vabas vormis kirjeldada populaarset õppijat ning hinnata, kuivõrd etteantud omadused aitavad populaarsust saavutada. Lisaks uurin täiendavalt, kuivõrd oluliseks peetakse populaarseks olemist. Võttes aluseks eelnevalt avaldatud uuringute tulemusi, püstitan kaks hüpoteesi:

1. Populaarset naissoost õppijat kirjeldatakse sagedamini atraktiivsena ning prosotsiaalselt käituvana kui meessoost õppijat;
2. Populaarset abiturienti kirjeldatakse sagedamini riskeerivalt ja agressiivselt käituvana kui populaarset üliõpilast.

Meetod

Valim

Uurimistöö valimi moodustasid 117 õpilast, kellest 44 olid abiturientid Tallinna ja Haapsalu koolidest ($M=18,23$ aastat, $SD=0,42$) ning 73 Tartu Ülikooli üliõpilast ($M=22,37$ aastat, $SD=2,88$). Abiturientide seas oli kokku 35 naissoost vastajat (79,5%), 8 meessoost vastajat (18,2%) ning üks vastaja (2,3%) käsitles end kui muu sootunnuse alt. Üliõpilaste seas oli kokku 58 naissoost vastajat (79,5%) ja 15 meessoost vastajat (20,5%). Üliõpilaste seas 61 vastajat (83,6%) õppisid kolmandal kursusel, 9 vastajat (12,3%) teisel kursusel, üks vastaja (1,4%) neljandal kursusel, üks vastaja (1,4%) kuuendal kursusel ning üks vastaja (1,4%) ei täpsustanud enda kursuse aasta kohta.

Protseduur

Vastajateni jõudsin tuttavate abil, kellel olid kontaktid abiturientide ja/või üliõpilastega. Küsitluse saatsin Tallinna kooli 11nda klassiõpilasele, kes saatis selle edasi 12nda klassiõpilastele. Lisaks saatsin küsitluse Haapsalu kooli 12nda klassi klassijuhatajale, kes edastas selle enda klassiõpilastele. Üliõpilaste uurimiseks saatsin küsitluse geenitehnoloogia, bioloogia, filosoofia, informaatika, arstiteaduskonna ning Tartu Ülikooli Pärnu kolledži ettevõtlus ja projektijuhtimise erialade kolmanda kursuse üliõpilastele, kes edastasid küsitluse enda kursusekaaslastele.

Küsimustiku alguses oli informatiivne lõik uurimistöö teema ning eetika kohta - uuringus osalemine oli vabatahtlik ja vastajatele oli tagatud anonüümsus. Küsitluse täitmiseks oli kriteeriumiteks see, et vastaja on täisealine ja õpib kas gümnaasiumi viimases klassis või ülikoolis vähemalt teisel kursusel.

Küsitluse koostas UT Limesurvey keskkonnas. Küsitluse täitmine võttis keskmiselt aega 7 minutit. Koostas abiturientidele ja üliõpilastele eraldi küsitlused, mille ülesehitus ja küsimused olid samad, aga küsimuste sõnastus oli erinev vastavalt sihtrühmale. See tähendab, et vastaja vastas enda haridusastme kaasõpilaste kohta - abituriendid abiturientide kohta ning üliõpilased üliõpilaste kohta.

Mõõdikud

Küsitluse koostamisel tuginesin O'Mealey'i ja Mayeux'i (2022) uuringu ja Lansu jt (2023) uuringu küsitlusele, mida tõlkisin ja kohandasin. Küsimustik koosnes kahest osast. Esimeses osas oli kokku kolm küsimust vastaja soo, vanuse ning klassi/kursuse kohta. Küsimustiku teine osa koosnes neljast küsimusest. Alguses paluti vastajal hinnata 5-palli skaalal, kui oluliseks ta peab enda puhul populaarseks olemist enda klassi/kursusekaaslaste seas. Skaala otspunkt 1 tähistas, et pole üldse oluline ning otspunkt 5 tähistas, et on väga oluline. Seejärel oli kaks avatud küsimust, kus vastaja kirjeldas, millised omadused on tema populaarsetel naissoost klassi/kursusekaaslastel, ja, millised omadused on populaarsetel meessoost klassi/kursusekaaslastel. Lõpuks oli kinnine küsimus populaarsuse saavutamise kohta, kus vastajal paluti hinnata ette antud 10 vastusevariante 5-palli skaalal. Ette antud vastusevariandid kujutasid erinevaid iseloomu ja käitumise omadusi - hoolivuse väljendamine teiste suhtes, avatud ja aktiivne suhtlemine teistega, ennastkehtestav käitumine teiste seas, atraktiivne välimus, lähedaste sõprade omamine, elus edukas olemine, teiste arvamusest mitte hoolimine, kallite riiete ja esemete omamine, teistest inimestest

tagarääkimine ning palju raha omamine. Skaala otspunkt 1 tähistas, et üldse ei aita populaarsust saavutada ning otspunkt 5 tähistas, et aitab populaarsust saavutada.

Kodeerimine

Avatud küsimuste vastuste kodeerimiseks rakendasin kodeerimisskeemi, mille koostamisel tuginesin O'Mealey'i ja Mayeux'i (2022) uuringu kodeerimisskeemile. Vastustest tulenevad populaarse õpilase omadused olid kategoriseeritud 15nesse kategooriasse. Tabelist 1 on näha kategooriaid ning nende kirjeldusi koos näidetega. Juhul, kui vastuses oli välja toodud mitu omadust, mis kuulusid samasse kategooriasse, kodeerisin need omadused eraldi ühe kategooria alla. 15ndat kategooriat kasutasin juhtudel, kui vastuses esinenud omadus ei sobinud eelnevasse kategooriatesse. Kodeerisin vastused dihhotoomselt. See tähendab, et kui vastava kategooria omadust ei esinenud tähistasin seda kodeerimisel 0-ga ning, kui vastava kategooria omadust mainiti siis 1-ega.

Tabel 1

Populaarse õppija omaduste kategooriad koos kirjelduse ja näidetega.

Kategooria	Kirjeldus ja näited
1. Välimus	Välimuse kirjeldamine: „imeilus,” „trendikas,” „hästi hoolitsetud”
2. Materiaalne rikkus	Sotsiaal-majandusliku staatuse ja esemete kirjeldamine: „nad on rikkamad,” „kannab firmariideid,” „tal on vinge auto”
3. Sotsiaalsus	Seltskondlikkuse, sotsiaalsete oskuste ja sotsiaalse elu kirjeldamine: „nad on aktiivsed suhtlejad,” „käivad tihti väljas,” „neil on palju sõpru ja tutvusi”
4. Riskikäitumine	Elu ja tervist ohustava käitumise kirjeldamine: „käivad joomas,” „suitsetavad,” „teevad aineid”
5. Sportlikud võimed	Füüsilise aktiivsuse ja sportlike oskuste kirjeldamine: „käib mitu korda nädalas jõusaalis,” „ta on hea spordis”
6. Intelligentsus ja õpitulemused	Tarkuse, õppetöö edukuse ja aktiivsuse kirjeldamine: „tal on head hinded,” „tark,” „panustavad grupitöödesse”
7. Lai silmaring	Teadmiste ja kogemuste rikkuse kirjeldamine: „nad on palju reisinud,” „nad on kultuursed,” „nad loevad rohkem raamatuid”

8. Huumorimeel	Huumorimeele ja nalja tegemise kirjeldamine: „neil on hea huumorimeel,” „nad on klassiklounid”
9. Positiivne ellusuhtumine	Optimistlikkuse, avatuse ning pingevaba oleku kirjeldamine: „elurõõmus,” „tal on vaba olek,” „avatud mõtteviis”
10. Enesekindlus	Enesekindluse ja julguse kirjeldamine: „ta on enesekindel,” „julgeb avaldada oma arvamust”
11. Prosotsiaalne käitumine	Sõbraliku, abistava, teistega arvestava ja toetava käitumise kirjeldamine: „nad on sõbralikud,” „vajadusel nõus aitama,” „viisakas”
12. Kooli/linnaku rühmades, ürituste osavõtt/korraldamine	Koolielust osavõtmise ja ürituste korraldamise kirjeldamine: „ta on aktiivne osaleja kooliüritusel,” „nad on üliõpilasorganistatsioonis aktiivsed”
13. Agressiivne käitumine	Füüsilise ja suhtelise agressiivsuse kirjeldamine: „kiusab,” „räägib teistest halvasti,” „ülbe”
14. Aktiivsus	Aktiivsuse ja töökuse kirjeldamine: „on tegusad ka kooliväliselt,” „energilisus,” „töökas,” „ta on pealehakkaja”
15. Muu	Muude omaduste kirjeldamine, mis ei kuulu eelnevate kategooriate alla: „olnud kauem koolis kui osad,” „omamoodi”

Tulemused

Andmete analüüsimiseks kasutasin *IBM SPSS Statistics* tarkvara. Tabel 2 annab ülevaate, kuidas kirjeldati populaarset naissoost ja meessoost õpilast abiturientide ja üliõpilaste seas. Nii abituriendid kui ka üliõpilased tõid enda vastustes enim välja, et populaarne õppija on sotsiaalne. Lisaks toodi sageli välja välimuse, huumorimeele ja prosotsiaalse käitumise omadused. Populaarse õppija kirjeldamisel toodi kõige vähem välja riskikäitumise, sportlikud võimed ja laia silmaringi omadused.

Tabel 2*Avatud küsimuste vastustes mainitud omaduste sagedused populaarse õpilase kirjeldamisel.*

Omadus	Milline on populaarne...?			
	naisabiturient %	naisüliõpilane %	meesabiturient %	meesüliõpilane %
Sotsiaalsus	50	43,8	47,7	39,7
Välimus	40,9	12,3	29,5	8,2
Prosotsiaalne käitumine	34,1	15,1	11,4	13,7
Intelligentsus ja õpitulemused	20,5	13,7	11,4	16,4
Huumorimeel	18,2	4,1	40,9	13,7
Enesekindlus	15,9	8,2	20,5	8,2
Aktiivsus	9,1	15,1	11,4	11
Muu	9,1	4,1	4,5	2,7
Agressiivne käitumine	6,8	4,1	4,5	1,4
Materiaalne rikkus	4,5	1,4	4,5	2,7
Kooli/linnaku rühmades, ürituste osavõtt/korraldamine	2,3	15,1	0	11
Positiivne ellusuhtumine	2,3	8,2	0	6,8
Lai silmaring	2,3	1,4	0	2,7
Riskikäitumine	2,3	0	2,3	0
Sportlikud võimed	0	0	6,8	2,7

Populaarse naissoost ja meessoost õppija omadused

Selleks, et selgitada välja erinevused naissoost ja meessoost populaarsele õppijale omistatud omadustes viisin läbi McNemar'i testi. Statistiliselt oluline erinevus populaarse naissoost ja meessoost õpilase omistatud omaduste vahel esines huumorimeele omaduses ($p < .001$). See tähendab, et populaarset meessoost õpilast kirjeldati sagedamini huumorimeele omadusega kui populaarset naissoost õpilast. Teistes omadustes ei esinenud statistiliselt olulisi erinevusi ehk populaarset naissoost ja meessoost õpilast kirjeldati sarnaselt.

Populaarse abituriendi ja üliõpilase omadused

Selleks, et välja selgitada erinevused populaarsele õppijale omistatud omadustes abiturientide ja üliõpilaste vahel viisin läbi hii-ruut-testi ja seda eraldi iga naissoost ja meessoost populaarsele õppijale omistatud omaduse puhul. Analüüsist selgus, et populaarse õppija kirjeldamisel esinesid statistiliselt olulised erinevused abiturientide ja üliõpilaste vahel omadustes välimus, huumor, prosotsiaalne käitumine ja koolide/ülikoolilinnakute rühmades osavõtt, sh ürituste korraldamine. Nimelt, abituriendid kirjeldasid nii naissoost ($\chi^2(1) = 12,63; p = < .001$) kui ka meessoost ($\chi^2(1) = 9,18; p = .002$) populaarse õppija välimust sagedamini kui üliõpilased. Lisaks abituriendid tõid rohkem välja huumorimeele omadust nii populaarse naissoost ($\chi^2(1) = 6,38; p = .012$) kui ka meessoost ($\chi^2(1) = 11,17; p = < .001$) õpilase kirjeldamisel kui üliõpilased. Populaarse naissoost õppija ($\chi^2(1) = 5,75; p = .017$) puhul tõid abituriendid rohkem välja prosotsiaalse käitumise omadust kui üliõpilased. Võrreldes abiturientidega tõid üliõpilased rohkem välja koolide/ülikoolilinnakute rühmades osavõttu, sh ürituste korraldamist populaarse naissoost ($\chi^2(1) = 4,88; p = .027$) ja meessoost ($\chi^2(1) = 5,18; p = .023$) õppija puhul.

Populaarne staatus ja selle saavutamise viisid

Selleks, et võrrelda kui oluliseks hindasid abituriendid ja üliõpilased enda puhul populaarset staatust ning erinevaid viise populaarsuse saavutamiseks, viisin läbi kahe sõltumatu grupi T-testi. Tabelist 3 on näha populaarsuse saavutamise viiside keskmiseid ja standardhälbeid abiturientide ja üliõpilaste lõikes. Abituriendid ($M=2,61; SD=0,99$) hindasid populaarse staatuse omamist kõrgemalt kui üliõpilased ($M=2,16; SD=0,97$) ($t(115) = 2,402, p = .018$). Tabel 3 annab ülevaate, kuidas hinnati erinevaid populaarsuse saavutamise viise abiturientide ja üliõpilaste hinnangul. Kui keskmine on üle 2,5, siis võib öelda, et omadus aitab populaarsust saavutada. Nii abituriendid kui ka üliõpilased hindasid kõige kõrgemalt omadust avatud ja aktiivne suhtlemine teistega. Sellele järgnesid omadused atraktiivne välimus ja hoolivuse väljendamine teiste suhtes, mida mõlemad grupid hindasid kõrgelt. Nii abituriendid kui ka üliõpilased hindasid kõige madalamalt omadust teistest inimestest tagarääkimist. Hii-ruut-test näitas, et ainus omadus, kus esines statistiliselt oluline erinevus abiturientide ja üliõpilaste vahel, oli avatud ja aktiivne suhtlemine teistega ($t(57,492) = -2.22, p = .030$). See tähendab, et abituriendid hindasid avatud ja aktiivset suhtlemist olulisemaks populaarsuse saavutamise viisiks kui üliõpilased.

Tabel 3

Populaarsuse saavutamise viiside keskmised ja standardhälbed abiturientide ja üliõpilaste lõikes.

Omadus	Abituriendid		Üliõpilased	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Avatud ja aktiivne suhtlemine teistega	4,46	0,74	4,78	0,51
Atraktiivne välimus	4,14	1,03	4,22	0,84
Hoolivuse väljendamine teiste suhtes	3,74	0,95	4,13	0,91
Elus edukas olemine	3,54	1,17	3,98	0,75
Lähedaste sõprade omamine	3,43	1,04	3,72	1
Ennastkehtestav käitumine teiste seas	3,20	0,99	3,35	0,80
Teiste arvamusest mitte hoolimine	2,89	1,13	2,85	1,03
Palju raha omamine	2,74	1,31	2,57	1,09
Kallite riiete ja esemete omamine	2,51	1,31	2,20	1,07
Teistest inimestest taga rääkimine	2,14	1,09	2,02	0,91

Arutelu ja järeldused

Uurimuse eesmärk oli teada saada, millised omadused iseloomustavad populaarset õppijat keskkoolis ning ülikoolis, uurides seejuures erinevusi populaarsele nais- ja meessoost õppijale ning populaarsele abiturientidele ja üliõpilasele omistatud omadustes.

Tulemuste põhjal on näha, et vastajate poolt toodi kõige sagedamini välja sotsiaalsuse omadust populaarse õppija kirjeldamisel. Noorukieas on peamiseks populaarsuse määrajaks tema sotsiaalsed oskused (Steinberg, 1989). Sotsiaalsetest oskustest sõltub koolikaaslastega läbisaamine, mis aitab oluliselt kaasa nooruki heaolule koolis (Blaskova jt, 2018). Ka noorte täiskasvanute seas omavad sotsiaalsed suhted ning sotsiaalse staatuse omamine olulist väärtust (Lansu & Cillessen, 2012). Varasemates uuringutes pole sotsiaalsuse omadust populaarse nais- ja meessoost, keskkooli õpilase ja üliõpilase kirjeldamisel niivõrd sagedasti

välja toodud kui selles uurimuses. Peale sotsiaalsuse oli sagedasemateks välja toodud omadusteks välimus, huumorimeel ja prosotsiaalne käitumine.

Erinevused populaarsele naissoost ja meessoost õppijale omistatud omadustes

Üheks hüpoteesiks oli, et populaarset naissoost õppijat kirjeldatakse sagedamini atraktiivseks ning prosotsiaalselt käituvana kui populaarset meessoost õppijat. Hüpoteesi toetasid varasemad uuringud, kus nii populaarse keskkoolitüdruku kui ka populaarse naisüliõpilase kirjeldustes esines rohkem atraktiivse välimuse omadusi kui populaarse keskkoolipoisi ja meesüliõpilase kirjeldamisel (O'Mealey & Mayeux, 2022; Lansu jt, 2023). Ka prosotsiaalne käitumine on tüdrukute populaarsusega rohkem seotud kui poiste populaarsusega (Puckett jt, 2008 viidatud O'Mealey & Mayeux, 2022 kaudu). Analüüs näitas, et nendel kahel omadusel ei esine statistiliselt olulised erinevused populaarse naissoost ja meessoost õpilase kirjelduste vahel, mis tähendab, et populaarse meessoost õppija puhul kirjeldati välimuse ja prosotsiaalse käitumise omadusi sarnaselt populaarsele naissoost õppijale. Seega, esimene hüpotees ei leidnud kinnitust. Üks võimalikke põhjendusi, miks siinse uurimuse tulemused erinevad varasemate uuringute tulemustest, võib olla see, et Eesti kultuuriruumis tähtsustatakse mõlema soo puhul head välimust ja prosotsiaalselt käitumist. Seega, on võimalik, et Eestis populaarsete õppijate kirjeldustes ei peegeldu traditsioonilised soorollid. Küll aga ei saa siinse uurimuse tulemused seda oletust tõestada ning selleks peaks tegema täiendavaid uuringuid.

Uurimuse käigus selgus, et populaarne meessoost õppija, nii 12ndas klassis kui ka ülikoolis, on humoorikas. Võrreldes populaarse naissoost õppijaga toodi populaarse meessoost õppija puhul seda omadust sagedamini välja. Sarnane tendents ilmnes ka O'Mealey'i ja Mayeux'i (2022) uuringus, kus populaarset keskkoolipoissi kirjeldati rohkem humoorikana kui populaarset keskkoolitüdrukut ja naisüliõpilast. Küll aga pole teistes populaarsuse teemalistes uuringutes selline tulemus ilmnenu. Seega, sai sellest uurimisest täiendavalt teada, et huumorimeel on populaarsele meessoost õpilasele omane omadus. Kuna populaarse naissoost ja meessoost õpilase omistatud omaduste vahel esines statistiliselt oluline erinevus ainult huumorimeele omaduses, siis võib öelda, et populaarne naissoost ja meessoost õppija omadused on pigem sarnased.

Erinevused populaarsele abiturientidele ja üliõpilasele omistatud omadustes

Teiseks hüpoteesiks oli, et populaarset abiturienti kirjeldatakse sagedamini riskeerivat ning agressiivset käitumist omavat kui populaarset üliõpilast. Kuigi nii noorukid kui ka noored täiskasvanud on hinnanud, et agressioon on üks viis populaarsuse saavutamiseks (Lansu jt, 2023), on populaarset keskkooliõpilast rohkem kirjeldatud agressiivset käitumist omavat kui populaarset üliõpilast (O'Mealey & Mayeux, 2022). Lisaks on täheldatud, et riskikäitumine on keskkooli õpilaste seas populaarsuse staatuse säilitamise viisiks (Mayeux, 2008), samas kui üliõpilased käituvad riskantselt eesmärgiga sobituda sotsiaalsesse gruppi. Siinse uurimuse tulemused erinesid varasematest uuringutulemustest - abiturientid ja üliõpilased ei erinenud populaarse kaasõppija agressiivse ja riskeeriva käitumise kirjelduste poolest. See viitab sellele, et nii abiturientid kui ka üliõpilased tõid kirjeldustes välja neid kahte omadust sarnaselt. Kuna mõlemas vanuserühmas mainiti neid omadusi väga vähe, siis võib järeldada, et populaarset õppijat ei seostata agressiivse käitumise ega riskikäitumise omadustega kummaski vanuse rühmas. Seega, teine hüpotees ei leidnud kinnitust.

Uurimuse käigus selgus, et populaarne üliõpilane osaleb kooli/ülikoolilinnakute rühmades ja korraldab üritusi, samas populaarsele abiturientidele see pigem omane ei ole. Ka varasemates uuringutes on populaarset üliõpilast iseloomustatud kui ülikoolilinnaku rühmades aktiivse osavõtuga (O'Mealey & Mayeux, 2022). Kuigi keskkooliõpilastel on samuti võimalik osa võtta kooli rühmadest ja ürituste korraldamisest, siis sellegipoolest pole populaarse keskkooliõpilase kirjeldustest nii sageli selle omaduse välja toomist esinenud kui populaarse üliõpilase kirjeldustes (O'Mealey & Mayeux, 2022). Ka siinse uurimuse tulemused näitasid samasugust tendentsi. Võimalik, et kuna ülikoolis on erinevaid tudengiorganisatsioone ning korporatsioone, samas kui keskkoolis pole nii mitmekülgselt valikut kooli gruppide osas, siis sellest tulenevalt hindavad üliõpilased olulisemaks kooli gruppidest osa võtmist ja ürituste korraldamist.

Populaarse abiturienti kirjeldustes oli rohkem välja toodud välimuse omadust kui populaarse üliõpilase kirjeldustes. See tulemus on kooskõlas varasemate uuringute (Lansu jt, 2023; O'Mealey & Mayeux, 2022) tulemustega, kus on selgunud, et populaarse keskkooliõpilase kirjeldamisel on rohkem välja toodud välimuse omadust kui populaarse üliõpilase puhul. Tuginedes Boyatzise jt (1998) uuringule, kus täheldati välimuse olulisust keskkooliaastate alguses, võib siinse uurimuse tulemuste põhjal eeldada, et ka keskkooliaastate lõpus omab välimus olulist rolli ning ülikoolis selle olulisus väheneb. Peale välimuse, toodi populaarse abiturienti kirjeldamisel huumorimeele omadust rohkem välja kui

populaarse üliõpilase kirjeldamisel. Ka see tulemus on kooskõlas O'Mealey'i ja Mayeux'i (2022) uuringu tulemustega, kus huumorimeele omadust seostati rohkem populaarse keskkoolipoisi kui populaarse meesüliõpilase puhul. Vastupidiselt varasemale uuringule (O'Mealey & Mayeux, 2022), kus prosotsiaalset käitumist seostati rohkem populaarse naisüliõpilasega kui populaarse keskkoolitüdruku puhul, näitavad siinse uurimuse tulemused vastupidist seost. Üheks seletuseks võib olla see, et ülikoolis on prosotsiaalne käitumine rohkem normaliseeritud kui keskkoolis. O'Mealey ja Mayeux (2022) on täheldanud, et ülikoolis esineb agressiivset käitumist vähem kui keskkoolis ning sellest tulenevalt võib oletada, et prosotsiaalne käitumine on tudengitele omasem kui abiturientidele. Seetõttu võib prosotsiaalne käitumine eristuda keskkoolis rohkem kui ülikoolis. Siinse uurimuse tulemused viitavad sellele, et populaarse abiturientide ja üliõpilaste omaduste vahel esinevad erinevused.

Populaarsuse saavutamise viisid

Sellest uurimusest selgus, et abiturientidel on olulisem populaarsuse staatus enda kaasõpilaste seas kui üliõpilastel. Varasemates uuringutes pole välja toodud vastaja enda populaarse staatuse olulisuse hindamist ega neid tulemusi võrreldud kahe vanusegrupi vahel. Seega, see tulemus täiendab varasemaid teadmisi populaarse staatuse kohta. Üks võimalikke põhjendusi, miks üliõpilastel on populaarsuse staatus abiturientidest vähem olulisem, võib olla see, vanemaks saades võivad muutuda väärtushinnangud ning väheneb vajadus olla koolikaaslaste seas tunnustatud. Populaarsuse saavutamise viiside keskmiste väärtuste põhjal saab järeldada, et nii abiturientide kui ka üliõpilaste meelest aitab kõige paremini populaarsust saavutada avatud ja aktiivne suhtlemine teistega ning kõige vähem teistest inimestest tagarääkimine. Ühtlasi esines avatud ja aktiivse suhtlemise omadusel statistiliselt oluline erinevus kahe vanusegrupi vahel, mis tähendab, et abiturientid hindasid seda omadust olulisemaks kui üliõpilased. See tulemus on kooskõlas tulemusiga, et sotsiaalsus on kõige tähtsam omadus populaarse õppija puhul. See näitab, et populaarne staatus kujuneb grupikaaslaste omistamisel, mistõttu aitab aktiivne suhtlemine teistega seda saavutada.

Piirangud ja soovitused

Siinkohal on oluline esile tuua ka uurimistöö piirangud. Nimelt on siinse töö üheks puudujäägiks see, et küsitlusele oli rohkem naissoost vastajaid kui meessoost vastajaid, mis tähendab, et populaarse õpilase omaduste kirjeldused peegeldavad pigem naiste hinnanguid ja ei pruugi olla üldistatavad meestele. Teiseks, pole siinses töös arvestatud sellega, et

populaarsuse tähendus võis olla iga vastaja jaoks erinev. Edaspidistes uuringutes oleks otstarbekas küsitlusse lisada küsimus, mis käsitleks vastaja arusaama populaarsusest. Lisaks, tuleb arvesse võtta ka seda, et võivad esineda piirkondlikud ja koolide vahelised erinevused. Siinse uurimuse tulemused on edaspidiste populaarsuse teemaliste uuringute seisukohalt olulised, kuna näitavad kolme Eesti kooli abiturientide ja üliõpilaste põhjal, millised on populaarse õppija omadused ja ka hinnangud populaarsuse staatuse olulisusele. Siinse töö panus on see, et peale abiturientide kaasasin uurimusse ka üliõpilasi, kelle kohta on vähem teada populaarsuse teemal. Tulenevalt sellest, et varasemalt on rohkem uuritud populaarsust noorukite seas, võiks siinse töö jätkuna uurida populaarsust täiskasvanute seas ning seda näiteks töökohtades, organisatsioonides jms. Populaarsuse teemaliste uuringute tulemuste põhjal saab toetada noori täiskasvanuid, aga ka noorukeid, kellel on probleeme grupidünaamikas toime tulemisega (Lansu jt, 2023). Näiteks, lähtudes siinse uurimuse tulemustest saab sotsiaalselt ebapädev õppija tugineda teadmistele, et teistest inimestest tagarääkimine ei aita teda koolikaaslastega läbi saada, kuna väärtustatakse avatud ja aktiivset suhtlemist.

Kasutatud kirjanduse loetelu

- Blaskova, L. J., & McLellan, R. (2018). Young people's perceptions of wellbeing: The importance of peer relationships in Slovak schools. *International Journal of School & Educational Psychology*, 6(4), 279-291. doi: 10.1080/21683603.2017.1342579
- Borch, C., Hyde, A., & Cillessen, A. H. (2011). The role of attractiveness and aggression in high school popularity. *Social Psychology of Education*, 14(1), 23-39. doi: 10.1007/s11218-010-9131-1
- Boyatzis, C. J., Baloff, P., & Durieux, C. (1998). Effects of perceived attractiveness and academic success on early adolescent peer popularity. *The Journal of Genetic Psychology*, 159(3), 337-344. <https://doi.org/10.1080/00221329809596155>
- Cillessen, A. H., & Rose, A. J. (2005). Understanding popularity in the peer system. *Current Directions in Psychological Science*, 14(2), 102-105. <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2005.00343.x>
- De Bruyn, E. H., & Cillessen, A. H. (2006). Popularity in early adolescence: Prosocial and antisocial subtypes. *Journal of Adolescent Research*, 21(6), 607-627.
- De Bruyn, E. H., & Van Den Boom, D. C. (2005). Interpersonal behavior, peer popularity, and self-esteem in early adolescence. *Social development*, 14(4), 555-573. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2005.00317.x>
- Fernández-Zabala, A., Ramos-Díaz, E., Rodríguez-Fernández, A., ja Núñez, J. L. (2020). Sociometric popularity, perceived peer support, and self-concept in adolescence. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.594007>
- Goguen, L. M. S., Hiester, M. A., & Nordstrom, A. H. (2010). Associations among peer relationships, academic achievement, and persistence in college. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 12(3), 319-337. doi:10.2190/CS.12.3.d
- Hoffman, L., Paris, S., Hall, E., ja Schell, R. (1988). *Developmental Psychology Today*. FIFTH EDITION. New York : McGraw-Hill
- Jones, M. H., Cooke, T. J., ja Symonds, J. (2022). Not getting what you want: Aggression, prosocial behaviors, and popularity. *Social Psychology*, 53(1), 46. <https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000471>
- Lansu, T. A., ja Cillessen, A. H. (2012). Peer status in emerging adulthood: Associations of popularity and preference with social roles and behavior. *Journal of Adolescent Research*, 27(1), 132-150. doi:10.1177/0743558411402341
- Lansu, T. A., Findley-Van Nostrand, D., ja Cillessen, A. H. (2023). Popularity according to emerging adults: What is it, and how to acquire it. *Emerging Adulthood*, 0(0) 1–15. doi:10.1177/21676968211066668

- Mayeux, L., & Cillessen, A. H. (2008). It's not just being popular, it's knowing it, too: The role of self-perceptions of status in the associations between peer status and aggression. *Social Development*, 17(4), 871-888. doi:10.1111/j.1467-9507.2008.00474.x
- Mayeux, L., Sandstrom, M. J., & Cillessen, A. H. (2008). Is being popular a risky proposition?. *Journal of research on adolescence*, 18(1), 49-74. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2008.00550.x>
- O'Mealey, M., ja Mayeux, L. (2022). Similarities and Differences in Popular Peers in Adolescence and Emerging Adulthood. *The Journal of Genetic Psychology*, 183(2), 152-168. doi:10.1080/00221325.2021.2019666
- Phua, J. (2011). The influence of peer norms and popularity on smoking and drinking behavior among college fraternity members: A social network analysis. *Social influence*, 6(3), 153-168. doi:10.1080/15534510.2011.584445
- Sandstrom, M. J., & Cillessen, A. H. (2010). Life after high school: Adjustment of popular teens in emerging adulthood. *Merrill-Palmer Quarterly (1982-)*, 474-499. doi: <https://doi.org/10.1353/mpq.2010.0000>
- Steinberg, L. (1989). *Adolescence. SECOND EDITION*. New York: McGraw-Hill.
- Vaillancourt, T., & Hymel, S. (2006). Aggression and social status: The moderating roles of sex and peer-valued characteristics. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 32(4), 396-408. doi:10.1002/ab.20138

Käesolevaga kinnitan, et olen korrekselt viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

Johanna Kai Kaasik